

THE SANDY TIMES[®]

Celostátní přehlídka experimentujícího divadla ŠRÁMKŮV PÍSEK

č. 2

Divadlo Kámen

Petr Macháček

Žáby

IDEÁLNÍ BY BYLO KAŽDÝCH PĚT LET STAVĚT NOVÉ DIVADLO

Rozhovor s autorem a režisérem Petrem Macháčkem

V loňském Sandy Times jsi sliboval, že vaše příští hra bude mimořádně pozitivní. Měl jsi opravdu na mysli Žáby?

Rozhodně jsme aspoň ze začátku hodně usilovali o to, aby to byla pozitivní hra. Samozřejmě to nakonec vždycky dopadne trochu jinak.

Vnímám tam přitom zřetelný existenciální rozměr...

Ten se nám tam vždycky dostane. Rozhodně je to ale pozitivnější než naše předchozí dvě tři hry. Příběh se uzavře konstruktivně. Postavy vyřeší svůj problém. Naše předchozí hry byly společensky kritické, dělali jsme si legraci ze společnosti a nehledali jsme žádné řešení. Tady se snažíme nějaké řešení najít.

Od doby, kdy jste hráli na Jiráskově Hronově Marmeládu, ti kritici podsouvají ideu divadla čisté formy. Nechceš se pokusit teď znovu a přesněji zformulovat, jaký je tvůj záměr?

Začal jsem kdysi skutečně dělat divadlo s důrazem na to, že vychází z formy. Nikdy jsem ale nechtěl zbavit formu obsahu, to je nesmysl. Chtěl jsem začínat od jakési abstraktní vize o formě, do níž se až druhotně vkládá obsah. To byl můj ideál, inspirovaný autory jako jsou režisér Alain Resnais nebo spisovatel Alain Robbe-Grillet, kteří připomínali, že se nemáme ptát jen „o čem to je“, ale také „jak to je“. Nikdy jsme ale nezačínali od abstrakce a samotné formy, ani jsme o to neusilovali. Jen jsme na formu kladli větší důraz, a to už od prvních zkoušek. Jako režisér začínám s jasnou představou, jak to bude vypadat – spíš než jakou to bude mít náplň.

Za tvorbou Divadla Kámen vnímám hodně tebe samotného s tvým osobitým pohledem na svět a na divadlo. Jaký prostor dáváš členům souboru?

Pokud jde o vznikající tvar, mohou ho ovlivnit poměrně málo. Od začátku mám celkem jasnou představu, snažím se vést herce k tomu, aby ji naplnili.

V oblasti amatérského divadla je neobvyklé, že si soubor tak jako vy vybuduje vlastní stálou divadelní scénu. Má na vaši práci nějaký vliv, že jste se stali vlastně „kamenným divadlem“?

Myslím, že je to zásadní. Pro nás to bylo v tuhle chvíli nutné. Potřebovali jsme v klidu zkoušet v prostoru, ve kterém pak budeme hrát. Také teď máme velkou svobodu plánovat čas – ti, kdo to chtějí dělat pořádně, teď mají prostor. Kolem budování divadelní scény bylo navíc hodně práce a poznalo se při tom, kdo se tomu chce věnovat víc, kdo méně. Ideální by bylo každých pět let stavět nové divadlo.

-aku-

Jak to vidí...

Slečna se psem: Líbilo se mi vystavené napětí na jednoduché zápletky, ale chvílemi skomíralo... možná. Taky se mi líbilo jasné podtržení absurdity jednání a odlišení života a odlišného řádu, ale že by mě to úplně nadchlo, to ne, ale to je asi osobní, takovéhle věci mi přijdou laciné.

Radvan Pácl: Mechanismus – někdy šroubky nebyly dost utažené anebo byly málo povolený?

Petr Haken: Poetika Divadla Kámen je taková jaká je. Tohle ale zůstalo někde na počátku... Asi tím chtěli poukazovat na velmi často vážně říkané nic. Ale asi by to chtělo trochu více štávy. Herecky to nebylo v některých případech ono.

Odposlechnuto...

Jiří Adámek

Je to ukázka jevištního minimalismu. Od začátku je zřetelná precizně daná forma, která nás dokáže opakovane překvapovat tím, co z ní vyvěrá. Mohla by to ale být větší „detektivka“. Je to luxusní blamáž, která v nás vyvolává napětí. Kdyby tvůrci precizní formu tu a tam trochu opustili, herci by mohli dostat větší svobodu a mohli by být důslednější v droboučkých detailech. Důmyslněji by se dalo pracovat s hudbou, mohla by třeba víc souznít s minimalismem nebo naopak jít proti. Zatím je spíš konvenční, klasicky použitá. Dobrou inspirací pro soubor by v budoucnu mohla být hudební forma.

Jan Císař

Pan Macháček došel dál oproti předchozím hrám. Vyvolává pocit, že o něco jde, přitom nejde o nic. To je důkaz, že jeho snaha funguje. Autor se tentokrát vzdal psaní detektivních příběhů a propracoval se k velké důslednosti. Inscenace trochu připomíná komiks. Bylo by ideální, kdyby nakonec říkali jedinou větu a vůbec se nehýbali.

Vladimír Hulec

Jiří Adámek byl kupodivu málo přísný na důslednost formy. Předchozí inscenace byly možná důslednější. Samotný příběh je natolik banální a pitomý, že nemotivuje diváka, aby objevoval svět jednotlivých postav.

Alena Zemančíková

Představení zaujalo tím, jak upozorňuje na banalitu kolem nás, absenci témat. Žáby se blíží mnoha dílům „oficiální kultury“.

2 Jihlava Jedna

JSME V TOM TAK NĚJAK SAMY

Rozhovor s Klárou Dánovou a Veronikou Pavlíkovou

Jak se vám dneska hrálo?

Nám se líp hrálo v Jihlavě, tady to bylo hodně ve spěchu.

A jak na vás reagovali diváci?

No hrozně málo. Když jsme hrály v Jihlavě, tak to byly salvy smíchu, což jsme nečekaly, takže tady jsme zase trochu ten smích čekaly a nic.

Jak vaše inscenace vznikala?

Ted' jsme hrály potřetí. Vymýšlely jsme ji tak nějak samy, i když na začátku nám s ní pomáhal jeden herec z Horáckého divadla – Jakub Škrdla, tomu jsme moc vděčný, vůbec za tu inspiraci. Ten nám vymyslel i první sloku, abychom vůbec nějak začaly, a pak už jsme to dělaly tak nějak samy, když jsme se scházely v Praze. Tohle je vlastně poprvé, co jsme spolu takhle hrály. My jsme sice spolu hrály na gymplu v jednom souboru, ale to byl takový soubor, kde bylo dvacet lidí a vedla to jedna paní učitelka.

Kde jste braly inspiraci?

No, to je ze života, až na ty pomsty.

Takže taky takhle bojujete s chlapama jako ve své inscenaci?

Ne, to je jen takový vyřízení s nimi právě přes divadlo.

Eva

Jak to vidí...

Petr Macháček: Proč se oblékly tak, aby nevypadaly hezky? Proč tolik zhasínaly a rozsvěcely? Proč to bylo nic o ničem?

Slečna se psem: Zpočátku trochu roztomilé, pak už nic.

Radvan Pácl: Holčičí pokoj plný radosti a smutku.

Petr Haken: Zhrzená láska! Kopačky! Zasebevraždit se! Ne! Pomstít se! Tak co? Tak nic. Možná nápad, ale pak... Hezký holky... To jo... Ale pak... Fakt nevím.

Kristínka Hakenová: Hezké divadlo, ale zdálo se mi nedokončené.

Odposlechnuto...

Vladimír Hulec

Zajímavý divadelní pokus, ale působí, jako by byl zatím na začátku. Situace rozehrávané na podkladu banálních veršů jsou zatím nedotažené a nevýrazné, proměny postav nedůsledné, celá inscenace by zasloužila pročištění. Zatím je to spíš nakročení než hotový divadelní tvar.

Jiří Adámek

Text je anekdotický, ale dívky hrají paradoxně něco úplně jiného – srdceryvné drama. Při psaní se jistě bavily dobře, ale stejně by se měly bavit na jevišti.

Jan Císař

Myslím, že to dívky myslely jako legraci. Chybí jim ale zatím nadhled, který je třeba vytvořit hereckými prostředky.

Petr Michálek

Příklad charakteristický pro toto představení: Když dívka přinese kopačky, divák si uvědomí o co jde a baví se. Jakmile se to ještě navíc pojmenuje verbálně a řekne se „můj kluk mi dal kopačky“, veškerý humor se rázem vytratí. Divák ztratí prostor k vnímání metafor, k vlastnímu domýšlení.

Teatro HUGO Semily

Jan Mocek a kolektiv

HUGO

EXPERIMENT JE KROKUS

Rozhovor se souborem Teatro Hugo v parkovém křoví za obsypávání květinami a výkřiky:

„Hugo je zelený! Všechno je krásné! Experiment je krokus!“

Jak se dal Váš soubor dohromady?

Seznámili jsme na internetu. Předtím jsme se vůbec neznali. Jen někteří z nás od vidění. Náhodou jsme si vybrali stejnou chatovou místnost a až po chvíli jsme zjistili, že jsme všichni z jednoho gymnasia.

A kdy přišlo rozhodnutí, že začnete dělat společně divadlo?

Někteří z nás chodili původně do dramatického kroužku a tak to vlastně začalo. Ale v téhle sestavě je to úplně první představení. První zářez. Udělali jsme předtím asi šest věcí, které jsme vždycky rozdělali, ale nikdy nedodělali.

Jak vznikl nápad, používat slova na cedulích. Byla první forma nebo příběh?

Forma mě napadla první. U mě to je takový romantický vnuknutí shůry vlastně. Šel jsem kolem Rudolfiny a napadl mě ten princip. Během zkoušení jsme si povídali o tom, co se v něm všechno skrývá. Začal se tak nabalovat obsah a zároveň naše osobní téma.

A kdo je tedy hlavní postava Hugo? Jaké téma pro vás nese?

Hugo je každý z nás. Člověk se v životě setkává se situacemi, které může v našem představení nacházet. Čerpáme z reálného světa a snažíme se ho zhustit do jednoho slova a vyjádřit určitý pocit... možná i generační... že existuje něco, co neexistuje... zkrátka, že se stále člověk překvapuje a že si nemůže být nikdy jistý (i kdyby si to myslel), že je svět černobílý.

Bylo nějaké divadlo nebo představení, které vás pro vaši tvorbu inspirovalo?

Pro mě to bylo divadlo Dno – podvědomě... Bavilo nás a tím pádem inspirovalo. Vlastně nás inspirovalo i k tomu, že jsme začali dělat divadlo. Možná, že kdybychom neviděli jejich představení, tak tady teď neděláme tento rozhovor. Začali jsme ode dna....

Vnímáte vaše představení jako experimentální?

Ne, pro nás je to nejpřirozenější forma výrazu. To není experiment. Leda, že by se považovalo za experiment, že jsme se vůbec pokusili o divadlo. Což je svým způsobem experiment. Ale přeci jenom se známe z netu a to svým způsobem experiment byl.

-přd-

Jak to vidí...

Petr Macháček: To byl surreál! Dokonalá integrace s hudbou. Dokonalé použití přehledného a nepřehledného textu. Skoro dokonalé použití napůl nesrozumitelného mluvení. Skvělá režijní vize, tempo, rytmus. To byl surreál!

Slečna se psem: Mě se ten nápad hrozně líbil, i jak to zvládli provést, protože by to asi mohl být i velký průser...

Radvan Pácl: Ano. Milý Hugo. Je to složité. Bavil jsem se.

Petr Haken: Hugo je výborný nápad – skvělý. Velmi slušně provedený. Je to prvotina, takže jsem strašně zvědav, s čím přijdou příště. A těším se.

Kristínka Hakenová: Dobré herecké výkony, zajímavý nápad. Vadí mi, že je vidět příprava na jednotlivé akce.

Po ukončení rozhovoru se místnosti redakce zaplnily květinami (i s květináči...), které soubor sesbíral po chodbách divadla Fráni Šrámka.... Otázka je, kdo to dá zpátky a kam...

Odposlechnuto...

Císař

Inscenace pro mě představuje ohromnou teoretickou lahůdku. Nikdy jsem neviděl hrát divadlo v takto obráceném gardu – oproti obvyklému pojmenování prostřednictvím herecké akce a jednání provedli akteři slovní pojmenování hned na samotném začátku. Divadlo se tak ocitlo v koncích. S pojmenováními se ale začne pracovat, jako by to byli herci. Před očima diváků roste zvláštní svět a při vši hravosti začne být někdy až děsivý, kafkovský. Výsledkem je inteligentní, zajímavý a působivý tvar.

Alena Zemančíková

Pozoruhodné je, že představení ve svém průběhu zveřejňuje svůj vlastní text. V jeho rámci vznikají textové fórky typické pro experimentální poezii. Je to zábavná a smysluplná hra.

Jiří Adámek

Představení mě také bavilo, bylo moc sympatické. Mám ale i výhrady a otazníky: Nestíhal jsem, vše bylo příliš rychlé a nedostatečně rytmicky artikulované. Není asi správné, že se svítí jen na vybrané objekty. Mělo by se svítit i na hráče – takhle jsou tam na zapřenou, nemají možnost rozvinout hru.

Vladimír Hulec

Představení vyvolává asociace na filmy Jana Švankmajera – zejména svým důrazem na detail, vytažený ze tmy. I zde by ale prospěla větší preciznost – v zacházení s detaily, v artikulaci. Pointa proměny Huga v zelený hmyz není čitelná.

Divadlo na cucky Olomouc

Barbora Voráčová a kolektiv

Kabaret Kaldera

EXPERIMENT S KABARETEM

Rozhovor s režisérem Honzou Žůrkem

Jak se vám hrálo?

Hrálo se nám špatně, protože většina z nás teď pracovala na Mezinárodním festivalu Divadelní flóra v Olomouci, takže jsme utahaní, navíc ta cesta byla dlouhá – přes celou republiku. Jsme unavení a bylo to strašně poznat. Nemělo to temporytmus, nenavazovaly na sebe repliky, někteří herci byli plní energie a někteří umírali – včetně mě. Hlavní problém byl asi v prostoru, ale za to můžeme my, protože jsme si ho zvolili. Hráváme to ve velmi komorním prostoru, restauraci, nejlépe v malých prostorech, a najednou ta stylizovaná gesta, která v tom menším prostoru působí komicky, tak na tom velkém jevišti vypadají, že mají mít jinou funkci a pódium bylo vysoko, takže tam vznikala rampa, která tomu představení nepřísluší.

Kdo přesně tvoří soubor?

Jsou to studenti z Filozofické fakulty z Olomouce z divadelní vědy a pak ještě dalších oborů, angličtiny, němčiny, francouzštiny a jedna studentka z JAMU – Bára – autorka scénáře.

To jsem se chtěla právě zeptat, kde jste vzali ten text a texty písniček?

Příběh napsala Bára jakoby na zakázku. Rozhodli jsme se, že uděláme kabaret a ona napsala příběh, já jsem ho pak hodně proškrtal, zkrátil a zůstaly z toho jenom tyto epizody. Pak jsem určil, kde budou písničky a o čem vlastně budou a Honza potom už skládal hudbu a společně jsme skládali písničky, teda Honza společně s holkami, které to zpívají.

Postrádáš v dnešní době kabaretní zábavu?

Já ji vůbec nepostrádám, naopak si myslím, že je jí až dost. My jsme si to chtěli zkusit opravdu jenom z toho důvodu, že děláme jiný typ divadla. Udělali jsme to na míru jedné hospody v Olomouci, která nebyla moc využívána, a na míru konkrétního prostoru a zároveň jsme si chtěli zkusit tento typ žánru a práce s ním.

Eva

Jak to vidí...

Petr Macháček: Zase surrác – a ještě tvrdší. Nevěřil jsem, že jim to vydrží do konce, ale vydrželo. Umějí bourat a stavět, bourat a stavět. Na Divu by se dalo koukat 2 hodiny na samotnou. Nebojí se eklekticismu – jedna absurdně stylizovaná, druhá s vousky a třetí v džínách. Všechno dohromady to zvládnou. Fakt dobrý. Zase surrác!

Radvan Pácl: Mohu si připustit, že jsem byl v kabaretu. Některá jednotlivá čísla byla až komická. Lízátko byla milá.

Odposlechnuto...

Alena Zemančíková

Začínám ráda od textu, ale alfou a omegou tohoto projektu je jeho realizace. Možná že se představení dnes nepovedlo. Možná jde o úmyslnou nešikovnost v zacházení se zákonitostmi kabaretu. Situace se každopádně neprolínaly, nepřekrývaly, naopak se dohrávaly až ad absurdum. Vše bylo lineárně seřazené za sebou a ztratilo tak šťávu, vtip.

V divadle je vděčné pracovat s veteší, ale zde byla výtvarná úroveň problematická – např. Kápo nejen že svou postavu nehraje odpovídajícím způsobem, ale i jeho oblečení je v rozporu s jeho typem.

Jiří Adámek

Aktéři jsou ohromně šikovní, vynikající zejména po pěvecké stránce. Působí snad až moc poučeně, chytře; všechno je nějak zvláště dokonalé. Asi se projevilo, že jde o studenty teatrologie v Olomouci. V představení je ale spousta zdařilých a účtyhodných prvků.

Vladimír Hulec

Divadlo se často těžko přesazuje do jiného prostředí. Možná že představení funguje v Olomouci jinak než tady. Opuletní výtvarná složka pracující s kýčem a banalitou působí formalisticky. Představení klade mnoho otázek, možná jde o vtipy, kterým rozumí jen domácí publikum.

Jan Císař

Je zřetelně vidět, že jde o poučenou práci. Je to kabaret, v němž se buduje příběh, kabaret s prvky dadaismu a surrealismu, dokonce poetismu. Někde to ale drhne, dochází ke konfliktu kabaretní formy a budování příběhu.

Jiří Adámek

Je to kabaret, který nás ale bohužel nikdy doopravdy neoslovuje.

Zdena! Jana! Brno

Zdena Mlezivová, Jana Dolejšová

SOLITUDE

ŠKODA ŽE NEPŘÍŠEL AL PACINO!!!!

Se **Zdena! a Jana!** jsem se po představení sešla na jevišti. Ze zákulisí volaly, jestli s nimi přišel dělat rozhovor Al Pacino? Když uviděly mě, byly zklamané... Že by to bylo v Brno běžné?

V programu jsem se o vašem souboru ani o představení nic nedočetla. Můžete to doplnit?

Jsmo každá odjinud, ale obě žijeme v Brně a dokončujeme bakalářské studium na Jamu, obor Divadlo a výchova. Představení vzniklo během naší zahraniční stáže v Holandsku, kde jsme se cítili opuštěně...

Opuštěné? Na stáží? V Holandsku?

V podstatě jsme opustili školu, zbýval nám měsíc a půl života v Utrechtu a tak jsme se rozhodli co budeme dělat. Vytvořily jsme vlastní projekt, ve kterém hrálo původně devět lidí z různých koutů světa (Zimbabwe, Pákistán, Bulharsko...) a toto je jeho přenesený výsledek. Základním východiskem pro téma představení byly dvě otázky, na které jsme pak všichni improvizovali: Proč je dobré být sám a proč není dobré být sám.

Tou redukcí souboru se vám ale téma posunulo, ne?

Ano, trochu se zúžilo a vymezilo. Teď to hrajeme spíš o narození, setkání nějakých dvou lidí a hledání svého já. Každý má v sobě spoustu protipólů. Pro nás je to především metafora o nalezení své identity.

Vtipně a s odvahou v představení používáte a rozehráváte své tělesné party. Hlavně břicho a prsa...

Prsa přišla až když jsme to musely celé smontovat. Břicho hrálo, obličej hrál, prsa přišla ve chvíli, kdy jsme začaly skládat člověka. Hrály jsme to teď ve dvojici potřeť a čím dál tím víc vnímáme, že se tam projevuje i to, že jsme ženy...

Scénu jste zaplnily průsvitným igelitem. Jaký má ve vašem představení volba tohoto materiálu význam?

Materiál znouzectnost. Vzhledem k tomu, že jsme odešly ze školy, měly jsme na představení omezené prostředky. V obchodním domě v Utrechtu měli tyhle igelity za jedno euro. Taky má výhodu, že je lehký, průsvitný, šustí a vnáší na jeviště metaforičnost. Vytváří divadelní iluzi, jiný svět a taky je to taková blána, která se dá protrhnout...

Co je pro vás experimentální divadlo?

Baví nás loutka jako tělo a hledáme možnosti tohoto vyjádření. Experimentální divadlo je pro nás, když člověk vytváří na jevišti iluze, která není kopií skutečnosti, má svou myšlenku.

Ale to může vytvářet i divadlo, které není zrovna experimentální. Co je pro vás tedy spíš v současné době experimentem na divadle?

Možná ty prostředky, co se v něm používají. Pro nás je to hodně práce s tělem. Jak se s ním nakládá, tvoří. Vrací člověka zpátky do prazákladních rovin, k tomu, na co se zapomíná možná skrze spěch.

A jak jste došli k názvu souboru?

Je to tajný kód naší sociální komunikace. Zdena, to je taková výhrůžka – odtud potud.

Díky za rozhovor. Měl fakt přijít Al Pacino... ale dotud potud... Dívky na závěr rozhovoru chtějí všechny pozvat do Brna na Dny neklidu, které v moravské metropoli zítra začínají...

To ale nestíháme...

-pšd-

Jak to vidí...

Slečna se psem: Jednoduché, přišlo mi to zajímavé, kouzelné.

Petr Macháček: No, hrajeme si s igelitem a baterkami... Jenomže bez energie, bez estetiky, nevím...

Radvan Pácl: Vyšší dívčí pokoj plný zahalené tělesnosti a schopnosti si s tí, hrát.

Odposlechnuto...

Vladimír Hulec

Soubor se zabývá pohybovým divadlem téměř na profesionální úrovni a překračuje hranice amatérské tvorby. O to vyšší má ale divák nároky a vidí v představení řadu nedostatků. Pracuje se s detailem, ale chybí větší preciznost. Mají být igelity průsvitné? Na to, že za nimi obě postavy zřetelně vidíme, málo se pracuje s jejich „příběhem“. Představení vnímáme zatím spíš jako jednotlivé etudy s různými částmi těla a na téma osamělosti. Možná by se dalo i víc pracovat s nahotou. Nejzajímavěji působila hra se stínem na konci.

Jiří Adámek

Igelit na začátku představuje skutečně problém tím, že vyvolává nepatřičný pocit závažnosti. Celou dobu jde jinak hru s částmi těla apod. a její dílčí pointy. Hra by měla být vždy úplně zřetelná, v práci s nohama by např. mělo být jasné, kdo je v kterou chvíli nad kým...

Franta Zkratka: „Fňuk, mlask, fňuk, fňuk, fňuk, plesk!“

Odborné lektorstvo

Celostátní přehlídky experimentujícího divadla

ŠRÁMKŮV PÍSEK 2008

Jiří Adámek

Prof. Jan Císař

Petr Michálek

Alena Zemančíková

Vladimír Hulec

Karel F. Tománek
(Je pořád na cestě...)

